

Vychází 1., 10., 20., každého měsíce o 10. hod. Expedicí se nachází v obchodnictví musikalii u „Beethovena“ u Roberta Veita v Nových alejích č. 116. Kdo všecka čtyry čtvrtletí odebere, obdrží praemii.

# DALBOUR.

Předplácí se: čtvrtl. 1 zl. půll. 2 zl., celor. 4 zl. rak. č. S poštou: čtvrtl. 1 zl. 15 kr., půll. 2 zl. 30 kr., celor. 4 zl. 60 kr. rak. čísla. Pro státy německé: půllétně 1 tol. 10 nov. gr., celoročně 2 tol. 20 nov. gr.

## Hudební časopis s měsíční notovou přílohou a s roční praemií.

Odovědný redaktor:

**Emanuel Meliš.**

10. října.

Nakladatel:

**Robert Veit.**

### Basa tvrdí muziku.

Basa tvrdí muziku; Basa tvrdí muziku;  
bručí ráz za rázem co jste housle, fléty,  
až se otrásá zem, bráče, klarinety —  
v slavnozvučném povyku. co bez basy v valčíku?

Basa tvrdí muziku; Basa tvrdí muziku;  
v chrámě k srdci hučí, tu zná svět, co Čecha;  
zbožně modlit učí — neboť s Čechem spěchá  
strašně mluví k hřišníku. v Asii i Afriku.

Basa tvrdí muziku;  
bruč jen ráz za rázem,  
ať se otrásá zem  
v hudbě našich Slavíků.

Josef Jodas.

### P í s e ň.

Ach, májový ty větričku,  
ty celuješ mé líce;  
přinášíš s nebe rosičku,  
perel to na tisíce.

Však mníš-li perlu zasadit  
v to vřelé srdce moje  
a jí žár lásky ochladit —  
tu marná práce tvoje!!

Antonie Körschnerova.

### Slovo o českých národních písních.

Podává L. Zvoňar.

(Dokončení.)

S podobnými změnami rhytmických figur potká-  
váme se taktéž v písni „Aby nás pán Bůh miloval;“  
nápěv její dle následujícího vzorce:

a v druhém dílu písne „Už je, synku, už je veta,“  
jenž jde: — u | u — | — u | u — | jiných ani  
nepodotýkajíc.

Uvážíme-li texty těchto dvou jmenovaných písni,  
shledáme, že text takovéto změny právě nepožadoval  
(ač nebyl-li původně jiný), ana zde právě dlouhá nota  
na krátkou sylabu padá. Příčina takového si počínání  
leží bez pochyby jednak v bažení po rozmanitosti,  
jednak i v povaze. V písni nového rázu se s něčím  
podobným nepotkáváme.

Již s vrchu jsme podotkli, že jest to vedle me-  
lodické zvlášť rhytmická stránka, v níž se původnost  
české písne jeví. Ta zasluhuje tedy zvláštního po-  
všimnutí oněch, již se k slovům českým nápěvy skládají  
jmou, jakož i oněch, kteří české písne buď v noty  
uvádějí aneb je všelikým způsobem spracovávají. Jsme  
přesvědčeni, že česká řeč podobných rhytmických  
změn přísně žádá, a skladatel, který se jim vyhnouti  
hledí, nezavdělí se jí ničím, i vyvede nápěv ducha  
české řeči cizí. V předešlých letech u nás skládané  
písne neobjevují ani dost malé si povšimnutí této  
okolnosti; a slova v nich se musí volky nevolky po-  
drobit jistému uchopenému vzorci. A pročez není divu,  
že hrájece a zpívající písne ty, ony na nás tak cizí  
dojem činí. Jinak to ovšem vypadá, kde skladatel podle  
vzoru jakés národní písne svou píseň skládal. Ze všech  
pisatelů článku přítomného známých, za posledních dob  
skládaných písni, jsou nejšťastněji složeny „Selské písne“  
od A. Šnaidra Janem Theob. Heldem <sup>1)</sup>, pak některé od  
Frant. Škroupa <sup>2)</sup>, Pařízka <sup>3)</sup>, a Jelenova „Ženuška.“  
Není pochybnosti, že se zde a tam ještě mnohá zdařilá  
píseň nalezá, která v známost nevešla; neboť se lec-  
kdes vyskytne osoba, která českým duchem proniknuta  
po česku pje.

Končíme prozatím tento článek o českých národ-

1) Vyšly tiskem v Praze u J. Hoffmanna. 2) Vyšly taktéž u Hoff-  
manna. 3) Vyšly ve sbírce „Věmec.“ Pozn. spis.

ních písních, ačkoli by nám milo bylo, ještě déle o nich mluvit. Prozatím nebyl jiný účel náš, než stručně o české národní písni promluvit, na ni upozorniti a hlubšího náhledu v ni zjednati. Časem svým provedeme sířeji, co jsme zde jen naznačili, a osvětlíme, co by k nedorozumění všelikému příležitost zavdat mohlo. Zvlášť se ale vynasnažíme vylíčiti, co v písních ryze *české*, co *cizí* a co *assimilované* jest. Assimilací v dobrém smyslu slova nezaujímá poslední místo v hudbě národa, který tak chápav jako český jest, zvlášť žije-li u prostřed rozličných živlů. Nebude neznámo, že od časů, co italská divadelní hudba vrchole svého dospěla, až do nedávných dob vřelé ctitele a přívržence u nás měla; a že svým zdlouha ale jistě otravujícím, ovšem že sladkým jedem domácí zpěv umrtvovala. Nemůžem ovšem zapřít, že nám v hudbě italské vlastní smyslnost lichotí, a nás pod svůj prápor přivéstí se jí vždy podaří. Opřeme se tudíž tomu prostostí, naivností, a abychom tak řekli, nepoškrvněností podobných melodií, jako jsou: „Horo, horo vysoká jsi,“ „Přišla jest mně včera z rána přežalostná novina,“ „Počkej, děvče modrooké, nechtělos mne milovat“ a jiné. A však i před druhým proudem, jež od jinud se valí, musíme se chránit. Nevíme skutečně, který více nebezpečný jest, a před kterým lehčeji jest se uchránit. Dobře že i proti tomu máme prostředek. Čerpejme ze staré písně a najdem, po čem hudba nejnovější baží. V staré písni leží ráznost, přísnost, opravdivost, jaksi mužský živel; v nové naproti tomu měkkost, jemnost i příjemný rozmar, jaksi ženský živel. Spojme obé, totiž vsajme obé, a sice jak hudebníci tak laikové; první, aby mohli podávat, druhí, aby mohli vnímat, a máme naději na vývin naší hudby, která nám prospěje i poslouží jak v potřebách čistě osobních tak i v společenských.

Co toto píšu, pronikla mne tato myšlénka: „Což, kdyby bylo ale ve vůli osudu, aby všechny národové konečně jednu hudbu, co všeobecnou řeč usouzenu měli? Což kdyby se národové nejdříve v hudbě sjednotili, a připovězený jim „jeden ovčinec“ nejdříve zde se uskutečnil?“ Má-li se to státi, pak by všemu ovšem jinak bylo.

Prozatím chraňme, važme i užívejme toho, což naše, a ostatní ponechejme duchu času!

### Slovo o plechových dechových nástrojích.

Podává J. B—ý.

(Dokončení.)

*Zkušenost* sama tu již nevystačí: mu íme též ve *vědomostech* ku předu kráčet. A kde by se mělo mathematické vědy více užívatí, než při fabrikaci plechových nástrojů, jedná-li se tu o *zlepšení* čistého la-

dění. Ze svrchu již vyvinutých 3 punktů vysvítá, že se *správnou konstrukcí* dle mathematických pravidel všem požadavkům tedy též nyní potřebným barvitostí tónu a ladění se týkajícím vyhověti může. Poštětilo-li by se mi, že těmito několika slovy několik otázek zbudíme, bude mi to k uspokojení sloužiti, že jsem já, jehožto povoláním pero není, nějakého muže v oboru tom se znajícího k důkladné rozpravě pobídl. Pokrok je naše snaha a kdo by si ho nepřál? K závěrce ještě třeba o plechových nástrojích nynějšího způsobu dodatí toho, co se jejich užívání při kostelních a nekostelních potřeb dotýče. Dosavadní zkušenost dotvrzuje, že se při všech okolnostech na nynějších plechových nástrojích koncertantní skladby všude provéstí dají, což se dříve nestávalo. Každý takový solový kus závisí ve svém účinku od velikosti prostory, v nížto se přednáší. Čím větší prostora, tím lépe daří se produkcí. Jelikož se též chrámů s velkými prostorami nalezá, nebrání tomu nic, že v chrámech těchto se též obligatní partie na moderní plechové nástroje přednášejí; avšak bylo by žádoucí, aby se pro velké kostelní slavnosti skládalo více solových kusů pro plechové nástroje, kteréž by se, byvše ve vysokoprostranných místnostech od výtečných trubačů přednášeny, zvlášť dobře vyjímaly. Co se tohoto druhu skladeb dotýče, nalezají se v rekviích od W. A. Mozarta a J. N. *Vitáska* drahocenné ano nejkrásnější ukázky a vedou nás k tomu přání, aby tyto ukázky důstojné nástupce našly. Spojivše s obligatním bassovým a tenorovým hlasem neb s oběma dohromady aneb konečně s vokálním kvartetem, *plechové nástroje*, mohli by ředitelé kůrů vzácné a zbožnost zbuzující kostelní produkce utvořiti; však podobné přednesy naproti tomu, které nic kostelního do sebe nemají, mohou se za příčinou působlivého zvuku plechových nástrojů v malých místnostech a salonech jen tenkrát odbývatí, když solista přirozeným zvukovým dojmem úplně vládne. Při kusech ve velkých místnostech a v prostorách přednesených stojí trubači k pohotově všechny mu přístupné a umělecky dovolené bravourní prostředky.

Největší nároky dělají se za našich časů u *křídlovky* (Flügelhorn), kteráž mezi ostatními plechovými nástroji nejvíce přízně a nejvřelejšího účastenství nalezá. Od ní se požaduje *největší objem, výše i hloubka, jemný, zvučný tón, jisté a snadné* vydávání tónů, a cd hráče, jenž ní zachází, *velká vytrvalost* jakož *neobyčejná bravoura* u provedení zpěvu a passáží, zkrátka na vysokém stupni stojící *hudební vzdělání trubače*, jenž jako zpěvák nejjemnější odličnosti vyvádí.

By se těchto požadavků dosáhlo, třeba by trubač vynikal svými duševními a tělesnými vlastnostmi, které

juž na začátku našeho článku naznačeny byly. Trubači, opatření jsouce takými vlastnostmi, hledají se u velkých orchestrů a vojenských kapel v tuzemsku a cizozemsku, docházejí všude všeobecné pochvaly a obdivování, a dostávají, což zvláště hlavní věci jest, dobrý a slušný plat.

### O kostelní hudbě na venkově.

*Z Kouřimi.* (Hudba v Kouřimi.) Tuším, že není na škodu, pakli ctnosti i nectnosti pp. chorregentů resp. i varhaníků odhalíme a veřejnému úsudku podáme, vyhybajíce se vši osoblivosti a strannosti. V listu tomto praveno již v směru tom o více městech, povím též něco o staroslavné Kouřimi. V městě tom rozkládá se pěkný, v gothickém slohu stavený chrám, který mlčky na minulou slávu města toho poukazuje; ten jest i *příměřenými varhany* opatřen, které nedávno známý varhaník *Viktora* opravil. Pobyt delší čas v městě tom, seznal jsem rozličné vady a mnohý zastaralý šlendrian v oboru kostelní hudby; nedočkal jsem se ale žádoucného polepšení. V lonském ročníku čisl. 34. podotknuto něco o náležitě zladěném trojzvuku zvonovém; tož důkaz o hudby-milovnosti našich předků; bohužel, že potomci račím krokem jich následují. Kůr jest pod ředitelstvím tamního učitele p. *Čečrdle*, jenž co výborný hudebník spolu ale co výtečný varhaník vůkol známi jest. Praveno mi, že více skladeb kostelních v rukopisu chová. Staříčkový muž ten nedostojí již požadavkům kostelním, pročež provisorně zastává povinnosti ty starší podučitel F.; tomuto musíme mnohé vady předhoditi. Předpokládám, že absolvoval varhanickou školu pod *Führerem* a že má nevšední schopnosti k hudbě. V obyčejný den slýcháme písně, žakovstvem tamní školy zpívané. Varhaník počne *obyčejnou kadenci*, načez sleduje *míchanina bezsmyslná*; mezihry upomenou častěji na *světský ráz*. Tož má podporovat význam textu písně samé? Těch a jiných neplech stává se bohužel na více místech, n. p. v městěčku S. dovolí si častěji podučitel L. zapreludovat „Se srdcem divno hrát,“ „Oči modré“ atd. Nezasloužil by *takovýto hudlař* notného *pokárání*? — V sváteční den slyšíme vždy figuralní; při té příležitosti možno lépe varhaníka seznati, an všecko umění varhaní se sluchu našemu předvádí. Plnými varhany předešle se řada bořivých akkordů, t. j. více nepatřičných tónů v jeden akkord, což nepřijemný dojem pro hudební ucho působí; na to se kunstovně variruje až jest čas ku Kyrie. Po ukončení hry slyšel jsem mnoho chvály — arciť jen od laiků — ten to umí, ten to zná! Tuf jsem si pomyslíl: Sancta simplicitas! — Skladby se provozují nejvíce *Führerovy*,

*Diabellovy*, o větších slavnostech *Mozartovy*, *Haydnovy* a j. v. Vzdor tomu, že se „prima vista“ hraje — uspokojí někdy provedení. Hůře se odbývají letanie neb nešpory — což se kočičině podobá. Pěstovala se zde hudba u velké někdy míře — lid ale nedovedl zazpívati pořádnou píseň, a jakž možná, když toliko naslouchal theatrálnímu prozpěvování sopránového neb tenorového hlásku, houslí neb jiného nástroje. Tuf nebylo jinak, než že ústa zamčena a srdce vzdáleno od Boha bylo! Nyní přihlíží se k tomu, by mládeží pěstil se *zpěv kostelní*; toť chvalný pokrok. — Vytýká se mladším učitelům neznámost v hudbě vůbec, varhan ale zvláště; žádný se učeným nenarodil, aniž se i onen, který výčitek ten často klade, stal hned mistrným hudebníkem. Máť zajisté každý kandidát učitelství něco předpravy pro hudbu, zdokonalení přinese čas. Tážeme se ale, možnoli mu tam se zdokonaliti, kde starší umělejší mladšího jen zahanbit a v posměch uvésti hledí, místo aby mu rady, chuti a pomoci dodal? Bohu dík, že ne všudy se tak stává. Lze se nadíti, že nadřečené vady, kdežkoli se nalezají, časem vymizí — a sobeckost lásce společné ustoupí!

*Z Kolína.* (Kostelní hudba.) Naše kostelní hudba podobá se *bylince zakrnělé* u plotu, které se tepla slunečného a vůle k vzrůstu nedostává. Ředitel chrámové hudby jest p. *Polák*, jenž spolu i *varhanictví* zastává: *dvojí tedy úřad v jedné osobě*. Pan P. co varhaník jest samouk a protož z části obdivovat musíme techniku, s jakouž on si počíná na tak důstojném nástroji; — na druhé straně ale vytýkat mu musíme jeho *pohodlnost a lhostejnost*, lépe řečeno *netečnost* k hudbě. V obyčejný den slýcháme písně církevní rozličného druhu, každý den ale jedno a *to samé preludium a stejné mezihry*\*). Jak mile by se poslouchaly někdy takhle *Pitschovy* neb *Führerovy* preludie! spolu míním, že by též prospěl p. P. katolický varhaník od *Förstra*. Podobáť se to tak *řemeslnickému odbývání*. Tane snad p. P. na myslí: „málo peněz, málo musiky?“ — pak by jsme zvolati musili: Žel Boha! — V sváteční den slýcháme mše *Horákovy*, *Führerovy*, *Diabelovy*, *Schiedermayerovy* a j. — Větší slavnostní mše — vyjma *Horákovy* a *Reissigrovu* jednou v roce — se u nás neprovazují; proč? nenahlížím. Tolik hudebních sil chová přec město naše, by se častěji něco slavnějšího provedlo, zvláště an tu rázný zpěv. spolek k ruce stojí. Provedení bývá až na něco uspokojující. Připomenouti musím, že neslušné jest ustavičné ladění houslí, když kněz zpívá, jakož i všeliké šmicování před začátkem hrání; jest to ošklivý

\*) Vždyť máme krásná preludia od *Pitscha*, *Führera*, *Zvonaře*, *Förstera*, *Krejčího* atd. Red.

zvyk mnohých houslistů, kteří ke všemu jakousi intro- dukcí chtějí míti. Prátel hudby jest u nás poměrně dosti, potřebí jen, by p. řed. kůru jen trochu přivětí- věji se choval a tak potřebných sil si naklonil.

(Pokračování.)

### O registrování čili o oučelu a umění přimě- řného použití hlasů varhaních.

(Pokračování.)

1. Ještě žádný se nepřičinil, responsorie pro varhany uspořádati, a také se tedy často stává, že varhaník re- sponsorie jinak hrává (často také s pěknými přídávky), zpěváci je však zase jinak zpívají, tak že z toho, abychom se tak krátce vyjádřili, nesmysl vyplývá.

2. K víře nepodobný přechmat při všem tom se stává, že se ony 4 hlasy celými varhany doprovázejí, při čemž varhaníci akkordy všemi desíti hrají. — Kdo onen důvtipný vynálezce tohoto doprovázení byl, není asi známo, vidíme však, jak smutně to s církevními reformátory vypadá, an se ještě nikdo o to nepokusil, by této vadě vyhověl. Na venkově, a jmenovitě ve vesnicích, kde též lid responsorie sebou zpívá, jsou docela jiné poměry; a zde jest to nevyhnutelně nutná věc, aby se silnými hlasy tyto odpovědě doprovázely. I zde budou, pakliby časem varhaní doprovázení po- třebné bylo, ohledem na registrování některá pokynutí následovati.

Mají-li jen ony 4 hlasy varhanami doprovázeny býti, tak postačí, když v manuálu dva i tři 8stopový a v pedálu jeden 16-, jeden 8stop. labialní hlas se po- užije. An varhany jen zpěv doprovázejí, nikoliv však přehlušovatí mají, jest se dle počtu zpěváků co řídití, při čemž se dle potřeby buď silněji neb slaběji, nežli se zde uvedlo, registrovatí má.

An varhany nejen k chorálnímu zpěvu a jeho předeře, mezi- a doře určeny jsou, nýbrž i při do- provázení hudby kostelní buď co doprovázející, buď co solo mající nástroj se potřebují, tedy sledují

e) některá pravidla k registrování při hudbě figuralní.

Zde se nacházíme na poli, které ještě docela la- dem leží a vzdor všem těm mnohým náhledům o re- gistrování ještě se nikdo nenašel, jenžby byl o registro- vání při hudbě figuralní *dosti původně a důkladně* pojednal. Příčina toho jest dost přirozená. Protestanští varhaníci, kteří od dávna v svatém varhaním umění nové cesty klesili, a až posud klesí, proto na tomto poli nic nerobí, poněvadž to jich okres činnosti není.

A bylo-li kdy o tom něco jednáno, stávalo se to jen povrchně a nikoliv tedy s pravou důkladnou znalostí.

Od katolických varhaníků nebylo v okrese posvátného varhaního umění již od dávna mnoho pracováno, čemuž se snad žádný, kdo poměry a postavení jejich zná, di- viti nebude. Každý nepojatý konečně nahlídne, že se při takovýchto okolnostech nijak účinkovati nemohlo; neboť katolický varhaník nepožívá samostatnosti a ne- odvyslosti, jakéž varhaník církve protestantské v plné míře užívá; není pánem svého nástroje, kterýmžby dle svého uznání nakládati mohl, tak, jako jeho spoludruh v církvi protestantské. Varhaník katolické církve vy- padá jako mechanický nástroj, kterýmž se na všechny strany dle libosti točiti může a poručením ředitele kůru ří- diti, ať by si tento třeba ani toho nejmenšího pojmu o velebném varhaním umění neměl. On musí to hráti, co se jemu předkládá, ať se to pro varhany hodí a neb no, to je všecko stejné, o to se on nemá co starati, krátce on má a musí to vyvésti ať by si tam místo not *samé cifry* byly — — on musí tu hádanku rozluštití, — sicby!... Totož jest jeden z těch nejhlavnějších dů- vodů, proč katoličtí varhaníci již od dávných časů po- zadu ostávají.

Jedna mnohem ještě horší vada pro katolického varhaníka jsou ty cifry, neboť dokud tyto z katolických kostelů vyloučeny nebudou, dotud se při figuralní hudbě na přiměřené registrování ani pomyslití nemůže, a pak to ostane a musí to ostati při starých hluboce zakoře- ných vadách, že se totiž *solo* poznamenaná místa 8stop. *copulou*, s *Tutti* však poznamenaná 8stopovým *principálem* hráti musejí. — Neboť i těmi nejpěkněj- šími schopnostmi a vlohy nadaný a rázně vycvičený varhaník jest tomu povděčným, když pedantické znaky generalního basu ostře a čerstvě rozluštití může, a není to tedy možná věc, ráz skladby sledovatí, a tomuto rázu přiměřené sestavení rejstříků uspořádatí. Při tako- výchto okolnostech bylo by to také beze všeho výsledku, nových zde klesití dráh; mají tedy jen některé opravy při registrování hudby figuralní sděleny býti.

(Pokračování.)

### Gluck a Mozart.

Dva obrazy ze života, podává Karel Adámek.

(Pokračování.)

#### VI.

Mozart se stal hrdinou dne, hlavně pak po doko- nání zvláštními okolnostmi a poměry k řediteli Šika- nedrovi povstalé „Čarodějné flétny.“

Tuž kolovalo po městě množství pověstí, a vy- líčování rozmanitých výjevů nemělo ani konce. První provozování velkého díla tohoto ve Vídni bylo dopro-

váženo ohromným, všechny předešlé výsledky předčícím úspěchem. Sláva Mozartova byla ustálená pro doby věčné. Avšak bohužel neměl se dlouho těšiti ze slávy vlastní, neboť červ choroby podryval kořen jeho života. Sedí v své komnatě a pilně komponuje. — Kam se děla jarost tohoto obličejce, kam se poděla živost tahů těch? Zmizela, ač Mozart ještě rok 35. nedostoupil.

„Amadee, pořáde jsi tak pilen, stále se tak namaháš? Což pak nemáš pro mne a pro sebe smilování?“ pravila slíčná dáma, choť Mozartova a jeho láska, rozená Aloisie Weberova.

Mozart přestal psáti a temně, hlasem přídušným před sebe děl:

„Milé dítě, kráčím poslednímu kroku v ústrety. Okamžik mého odchodu v onen svět není daleko, rei, nemám-li pospíchat se svým requiem? Requiem toto skončí činnost mou a osvědčí světu, že také já měl velký poklad citu elegického ve vnitru. Musí poznáno býti i ve skladbách mých, že jsem nebyl pouhé dítko štěstí, rozmazlenec um!“

„Opět jsi v tenatech trudnomyslné málomyslnosti. Následek to tvého stálého, velkého namahání. Není-li to směšné, že mluvíš v úplném květu života, sloně se na výsluní slávy nejvyšší, o smrti? Amadee, tvůj vlas nesešedivěl, bohdá, že se bude ještě dlouho svět těšit z plodů velkého ducha tvého.“

„Možno, z plodů nových bude mé requiem poslední,“ odpověděl Mozart. „Jiným bude popřáno dále kráčet, Mozart dosáhl svého cíle. V Beethovena skládám veliké naděje, jemu otevřeno námi veliké pole, on jest povolán, aby na roli námi připravené dále pracoval. Gluck odešel k otcům, aniž by lzelo jej žalozpěvy

světa celého nahraditi, i já se odeberu za ním, a aby svět mně nedůstojně nenařikal, zanechám mu ve svých requiích návod a poukaz, jak by mne důstojně oželel.“

„Pro Bůh tě prosím, ustaň a staň se opět starým, vlastně mladým, laskavým, dobrým a bodrým Amadeem. Sedni k pianu a zahrej mi něco z „flétny kouzelné,“ abys sám sebou okřál,“ pravila laskavě jeho choť.

„Kouzedlná flétna mohla jiná býti, kdyby byl býval Šikanedr čestný muž. Jest to mizerný obrys přeplněn barvami, podobá se malbě, v níž se malíř štětcem snažil napravit poklesky kresby. Hřích tento, jež na mé hudbě spáchal, Bůh mu neodpustí. Byl to ničemný kousek šibala. Don Juan jest dítko mé mi nejmilejší, neboť mne k němu poutá množství nejkrásnějších, nejblaženějších upomínek z mého života. Jaro své jsem prožil v Čechách, na ně nikdy nezapomenu. Češi mi porozuměli, důstojně mne ocenili i odměnili, jim mám co děkovat, že nemohu říci, že byl můj život pravá pouť plačtivým údolím trpícího smrtelníka,“ mlavil Mozart od psacího stolku vstávaje.

„A má láska, nic ti drahý Amadee neplatí?“

„O dítě drahocenné, tebe jsem pohrobil v srdce své a co ze srdce mého pochází, jest mé!“ pravil vroucně Mozart, slíchnou choť svou horoucně v náruč tiskna.

„Kdybich mohl pokojně žiti a radovati se z lásky světa, z lásky tvé, musím mřiti. Dobře vím, že jsem otráven.“

Kdy že vzdáš nešťastných preludů?“

(Dokončení.)

## FEUILLETON.

### Z Prahy.

*Stavovské divadlo.* Méhulova klassická opera: „Josef a jeho bratři“, která velice k ušlechtní srdce přispívá, dávala se v těchto dnech dvakrát a sice dne 3. a 8. října, a oblažila zajisté každou útlocitnou duši. Nejvíce vynikl v opeře této svou znamenitou dramatickou hrou p. Steinecke, jakož i sl. Míkova, která partii Benjamin výtečně provedla. Pan Fektér co Josef byl jak obyčejně dřevěný. Dne 6. t. m. viděli jsme operu „Prorok“, kteráž se ku prospěchu našeho výtečného Eilersa dávala. Opera tato má příliš mnoho zevnějštech efektů a láká tedy zvědavé obecenstvo. Vyjmuoce některé nedostatečnosti v orchestru bylo provedení opery dosti zdařilé a slečny Lucova, Míkova a p. Bachmann pochvalou obsypáni. Vzášně efektní byl skvělý východ slunce, jež strojník p. Božek řídil.

— Učitelská místa na škole varhanické jsou tedy

konečně obsazena! Jak se dovídáme, je pan P r u c h a místo p. L. Zvonaře za supplujícího učitele a p. O e h n místo p. J. Förstera za adjunkta zvolen. Musíme veřejně proti této neobezřelé volbě protestovati a to tím více, jelikož výbor jednoty této ani veřejný konkurs k ucházení se o místo toto nevypsal a poněvadž, jak z bezpečného pramene víme, výbor ani žádného sezení stran zvolení učitelů neměl; nýbrž jen na návrh předsedy pomocí oběžního listu místa se obsadila. Což se mimo zvolené učitele žádný zkušený a pedagogicky vzdělaný učitel o místa tato nehlásil? Víme s jistotou, že výtečný varhaník u Františkánů pan Jos. Müller a obratný skladatel a varhaník pan Al. Hnilička a slavný skladatel a ředitel zpěv. ústavu p. Z. Kolečovský o místa dotčená se ucházeli. Proč tedy výbor jednoty k zvelebení(?) kostelní hudby jednoho z těchto ve vlasti naší chvalně známých mužů nezvolil? Svědčí to skutečně o velké hudební neznalosti a neobezřelosti předsedy výboru p. Meyera a výboru celého, že na místo výborného učitele a skladatele p. L. Z v o-

na ře a na místo výtečného varhaníka a udatného skladatele p. Jos. Förstera dva žáky, kteřížto letos varhanickou školu absolvovali, ustanovil. Známe sice p. Pruchu co pilného a schopného žáka a varhaníka; avšak žádný nemůže od něho žádati pádapogické schopnosti a učitelskou zkušenost, kteréžto vlastnosti ve škole varhanické se požadují; totéž platí o novém adjunktovi panu Oehnu, ježž co slabého varhaníka známe. Nuže tedy, kdo bude přednášet kontrapunkt, fugu a t. d., když ředitel, jenž často postonává, náhle ochravní? Snad p. Prucha? Tomu nemůžeme věřit! Tak daleko to tedy s varhanickou školou a s jednotou k zvelebení (?) kostelní hudby v Čechách došlo, že si ani důkladné učitele zvoliti nedovede? A jak působí tato jednota k zvelebení kostelní hudby? Otázku tuto zodpovídáme zevrubněji ve zvláštním článku; toliko zde podotkneme, že výbor nynější, vyjma velebného p. P. Novotného, si velmi málo zájmů jednoty všímá a že by žádoucí bylo, by v brzkou čilejší výbor nastoupil. Konečně musíme ještě smutnou okolnost podotknouti, že odstoupili učitelové p. L. Zvonař a p. J. Förster za měsíce ferialní ani svůj plat, jenž jim se vším právem náleží, od jednoty této neobdrželi a snad přinuceni budou, slavnou jednotu o zadržovaný plat žalovat.

— Českých operních představení dočkáme se v letošní saisoně dozajista. Jak se dovídáme, odevzdal ředitel divadla pan Thomé našemu na slovo vzatému tenoristu panu Ed. Bachmannovi režii k českým představením, jenž už několik sil pro operu českou získal. Z dámy budou prý účinkovati: paní Günthnerová (mezzosopranistka), slečny Klingerova a Staussova (sopranistky), sl. Küglerova (altistka). Z mužských zúčastní se pan Karel Strakatý, p. Rafael, oba Petákové a snad mladý a nadějný bassista p. Bláha. První opera, jižto uslyšíme, bude prý buď Belizar neb Lucretia. Přejeme tomuto podniknutí hojného zdaru, kteréhož se mu zajisté dostane, pakli představení požadavkům vyhoví.

— Richard Wagner poslal partituru své nejnovější opery „Tristan a Isolda“ svému příteli, panu Fr. Aptu, řediteli Cecilianské jednoty v Praze a podotkl ve svém listu, že Prahu v příštím jare navštíví.

— Slečna Klettnerova, kollarturní zpěvačka, která v loni operní školu v konservatoriu absolvovala, vystoupila v Nové Štrelci co engažovaný člen v operě „Don Juan“ a došla velké pochvaly.

— Jednota k zvelebení hudby vojenské vydala tyto dni výroční zprávu svého působení na rok 1860. Protektorem jednoty je hrabě Eduard z Clam-Gallasů, ředitel Jan Pavlis a členové výboru pánové: M. Blau, Jind. Fügner, J. Kuchynka, P. Maydl, hrabě Fr. Pacht, J. U. Dr. V. Vorovka. Skutěčných přispívajících členů je úhrnem 536, dále 23 pluků a 4 čestní členové, totiž: kapelníci J. Procházk, Jak. Buřinský, Fr. Čermák a Jos. Zavrtal. Mezi členy skutečnými nalezá se 14 kapelníků vojenských a 1 civilní, 9 ředitelů ústavů pro piano a učitelů hudby, 7 zhotovitelů nástrojů a 4 zpěváci a zpěvačky. R. 1860 přistoupilo 68 nových skutečných členů, na r. 1861 přihlásilo se 73 nových přispívajících členů. V čele přispívajících členů stojí J. Em. kníže Bedř. Schwarzenberg, hrabě Boos z Waldeku, rytíř Václ. Bohuš, svob.

pán Hennem a P. Jak. Beer, velmistr řádu křižovnického. Učitelové, kteří ve vojenské hudební škole vyučují, jsou mimo ředitele p. J. Pavlise pan Karel Dolanský a p. Fr. Lang. Útraty jednoty obnášely 2048 zl. 48 1/2 kr. r. č., příjmy 1968 zl. 44 kr., z čehož schodek 75 zl. 40 kr. pochází. Bylo by tedy žádoucí, aby zvláště obce a pluky vojenské co členové k této velmi blahodárně působící jednotě přistupovaly, aby i materiálně jednota tato se povznesla.

— Pan Jakub Schwarz, barytonista z Prahy, jenž v Solnohradě engažován jest, vystoupil tam v operě „Stradella“ co Malvoglio a v operě „Belisar“ v titulní úloze a došel příznivého výsledku.

— Pan Jontov, Pražák a žák p. Čabouna, engažován jest co první tenorista místo Wachtla v Kasselu.

— Pan Hynek je nyní co baritonista v Kolíně nad Rýnem engažován.

— Náš krajan, pan Ant. Ander, bratr Vídeňského tenoristy Alojse, je v Holomouci engažován.

— Pan Karas složil novou původní hudbu k frašce „Rekrutyka v Kocourkově“ pro velký orchestr, jakož i pro sextett, kteráž se zvláště pro venkovské divadlo hodí. Kdo by si tuto hudbu žádal, obdrží ji v opisu v kanceláři pro opisování v Praze v hostinci u arcivévody Štěpána.

Vojenští kapelníci, jichžto c. k. vojenské kapely rakouské 169 počítají, založili se svým vrchním vojenským kapelníkem p. Leonhartem jednotu vojenských kapel pro vdovy a sirotky své. S potvrzením jejich stanov dal J. M. císař fondu jejich doručiti 1000 zl. r. čís. Všechnu hudebníků ve c. k. rakouských vojenských kapellách je 10.000.

— Jak známo, odkázal známý hudební skladatel Karel Černý, zemřelý ve Vídni dne 15. července 1857, neznámým příbuzným svým v okolí Nymburském 20.000 zl., když by se tito v šesti letech přihlásili a příbuzenství svoje patřičně dokázali. Jak ale z opětného svolání c. kr. okresního soudu Vídeňského vysvítá, nepřihlásil se posud nikdo z příbuzných, ač úplná tři léta od úmrtí Karla Černého byla uplynula a tak bezpochyby tento odkaz zemřelého dědicům přímým připadne.

— V letošní koncertní saisoně uslyšíme bezpochyby tři nové ouvertury, a sice od p. Zik. Kolesovského, Karla Slavíka a Leop. Zvonaře, na kteréž hudbymilované obecenstvo zvláště upozorňujeme.

(L.) **Z Boleslovi.** (Produkce zpěv. spolku Boleslavan.) Takou nešetřnost k obecenstvu nejeví snad žádný zpěv. spolek v městě českém, jako zdejší, jenž obecenstvu téměř ryze českému německými programy svou produkcí oznamuje\*). Co nemůže zdejší zpěvácký spolek, rovnoprávnost na zřeteli maje, aspoň — když ne jinak — česko-německý program podávat? A jak se to má s programem, tak se to má též i s volbou čtvero zpěvů. Převahu mají vždy sbory německé. To jsme viděli i při produkci dne 25. v sále „U zlatého věnce“ uspořádané, v nížto se též Josefsthalský zpěv. spolek zúčastnil. Dávalo se šest německých sborů od

\*) Boleslavan vytýká totiž zpěváckému spolku.

Lenze, Storch a Kuntze, a čtyry české: „Pozdravení pěvcovo“ od slovutného W. H. Veita. — „Dcerám českým“ od Fr. Gernerera — „Čechové od A. Jelena — a „Lovecká“ od Ed. Nápravníka. Ku počtě výtečného českého skladatele pana Fr. Vogla, jenž této akademii přítomen byl, přednešen byl sbor „Cikáni,“ jenž tak obecenstvo rozehrál, že se opakovati musel. České sbory došly v této akademii velké pochvaly; zvláště se líbily pěkný sbor Gernererův, důstojný čtvero zpěv V. H. Veita a charakteristický a o velkém nadání svědčící čtvero zpěv Ed. Nápravníka. — Dne 5. vyšlo zde první číslo nového časopisu „Boleslavan,“ jenž pěknou úpravou a krásnými články se vyznačuje a zajistě velkého účastenství dojde. Vychází vždy 5., 15., a 25. každého měsíce po archu a stojí půlletně 1 zl. 18 kr. r. č. Kézby i Chru-dím, Hradec, Jičín, Tábor a Plzeň svůj časopis měly!

(K.A.) **Z Hlinska.** (Hudební zábava.) Před nedávnem zde uspořádala hudebnická společnost Písecká hudební zábavu, vlastně dle programů „Musikalische Soirée.“ Přednes dobře volených skladeb nebyl na mnoze dosti uspokojivý a nevynikal nad obyčejnost, ač mnozí členové úplného uznání zasluhují. Hlavně se líbil směs z národních písní od Perglera i směs z oper. Bohužel, že společnosti této smyčcové nástroje úplně chybí, proto nedostává se přednesu jemné zaokrouhlenosti a výraznosti určitější; podobá se hra tato obrazu mlhovému, určitých stínů i světlostí nemajícímu. — V předvečer sv. Václava zpívali pp. učitelové velezasloužilému p. V. Hrušovi, c. k. okr. představenému zastaveničko. Dva čtvero zpěvy české a dva německé\*). O německých a hlavně u nás nemůžeme mluvit, avšak český čtvero zpěv „Slávy květ“ byl nejzdařileji proveden. Což nelze v bohatou tobočku zpěvného českého „Záboje“ sáhnouti a zastoupiti též otrhánky německé ráznými a zdařilými skladbami? — Milujme své! — Na sv. Václava provedena česká mše Škroupova Op. 7 v kladu použito krásných čtvero zpěvů českých od Vitáska a od Horáka. Čtvero zpěvy ty byly velmi zdařile provedeny, i o mši to samé platí, ač na mnoze skladba ta velmi nesnadná k provedení jest. Škoda, že mnohý oddíl mše této na skladby operní upomíná!

(H.) **Z Humpolce.** (Akademie. — Requiem.) Dne 2. září odbývala se zde hudební a deklamatorní akademie, při které žáci pražského konservatoria pp. Adolf Ambrož a František Kryštůfek účinkovali. Pan Adolf Ambrož přednášel na polnici variace od Höffnera rázně a s podivuhodnou sběhlostí tak, že každý se divil, co se na dechový nástroj nyní vyvésti dá; a v skutku jestli tomu tak, že se nyní v pražském konservatoriu na tažnou posauunu vyučovati bude, nevíme, k jakému účeli tento nedokonalý nástroj od ředitelství zaveden bude. Pan Frant. Kryštůfek přednášel na klarinett variace od Beera s největší jistotou. P. Jos. Rychnovský, učitel na hl. škole, hrál variaci od Jana Maysedra s velkou pochvalou. Pan Frant. Suchánek zpíval české a srbské písně cituplně a významně.

\*) Známe Hlinsko co ryze české město a nepochopujeme, proč se ku počtě okresního představeného p. Hruše, jenž národovcem jest, německé skladby dávají, což myslí p. učitelové, že se nacházejí ve Frankfurtu? Red.

Slečna Frant. Ambrožová přednášela deklamaci „Obrana ženského pohlaví“ od Rubeše velmi dobře. Obzvláště ale rozveselil p. Ferd. Ambrož deklamánkou „Před deklamací“ a „Ženit nebo neženit“ od Rubeše četné obecenstvo. Koncert byl začat a ukončen se zdařilým slovenským a „národním“ potpourrim komponovaným od našeho konservatoristy Adolfa Ambrože. Pan skladatel řídil sám orchestr a byl mnohokrát vyvolán. — Jen touto cestou dále, tak budeme prospívat. Též ouvertura ze zpěvohry „Lodoiska“ byla od našeho orchestru správně provedena. Čistý výnos byl k dobročinnému účelu věnován, začez všem pp. podnikatelům, obzvláště pánům konservatoristům díky vzdáváme. Dne 15. září se odbývalo za zesnulého Václ. Kl. Klicperu slavné requiem, při kterém všichni pp. studující se zúčastnili. Při této příležitosti dal pan Adolf Ambrož jednu z svých skladeb, totiž offertorium, k tomu účelu od něj skládané, provozovati.

**Z Klatov.** (Besedy. — Requiem za Šumavského a slavnost.) Radostným to úkazem, že i v našem městě se probuzuje čilejší život a vidnější snažení, sesíliti se v národním uvědomnění a pokračovat za jinými městy, honosícími se ráznějším obyvatelstvem. Ponejprv se dožily Klatovy besed, ponejprv se přesvědčily, že Čech počesku se nejsrdečněji a nejradostněji vyrazí a že nevděčným jesti synem vlasti, kdo si nehledí jazyka a zvelebování jeho, kdo se nesnaží, jíti dráhou povinnou, kterou každému vlastní srdce ještě neztupělé a poměry časové vykazují. Zvláštního ruchu se tenkrát jevilo v studenstvu Klatovském a jemu jsme povděčni, že jsme zažili tak krásné zábavy, srdce i mysl potěšující. Nejprv uspořádány byly dvě besedy na dny 12. a 19. září, z jejichžto čistého výnosu se měla podniknouti památní slavnost ku památce učeného našeho spisovatele Jos. Franty Šumavského. Bylo se nadíti, že obyvatelstvo naše, kde se jedná o oslavení národu našeho, se zajistě ukáže co obyvatelstvo vlastenecké a že spojenými silami k provedení tak šlechetné myšlenky se zasadí. A v skutku účastenství bylo přehojné, besedy přeplněny a zábava na nejvyš srdečná. Besedy byly spojeny zároveň s hudebními zábavami, které uspořádáním a vedením zdatného našeho skladatele Ludvíta Procházky výtečně se zdařily; zvláště se obecenstvo bavilo rázně a veskrze důkladně vyvedenými sbory, mezi nimiž vynikaly: „Svítání a pozdravení pěvcovo“ rázné skladby od V. H. Veita, výtečné valčíky od Fr. Vogla, které se zde již staly populárními, ušlechtilý sbor F. Pivody „Ovšem rád já zpívám,“ dle doslechu připravený do Záboje, důmyslně zosnovaná a harmonicky zajímavá „Pošta“ od Lud. Procházky (ze Záboje), rozmarný quodlibet 3. z národních písní od K. Slavíka a mnohých jiných. Neméně přispívaly k zvelebení rozkošných těchto dvou večerů jednotlivé solové přednášky: Krovova píseň „Porodila mne moje matička,“ panem Jirgesem, který svými sbory čestné místo mezi skladateli našemi zaujímá, dojmavě a duchaplně přednešena (s průvodem orchestru); fantasie na ruské písně, na piano velmi zdařile přednesl p. Lud. Procházka, co pianista v našem obecenstvu velmi vážený; variace pro cello od Bomberga, v kterýchž se p. F. Šindleker, synovec znamenitého cellisty Šindlekra, svou obratnou a vkusnou hrou vyznamenal; dále jsme slyšeli několik deklamovánek, proslov ku „Slávy

deci, „Frajtra Kalinu“ od V. Hála, kteroužto básni študující p. Hronek celé obecenstvo rozehrál a Rubešovu „Obranu ženského pohlaví,“ v kteréžto se sl. Nedorostova poprvé pokusila a krásné nadání osvědčila; kýž by naše dívky příkladu jejího hojně následovaly! Oba tyto večery nám zůstanou zajisté dlouho v mysli, působící jako vzkříšení živlu národního v naší společnosti. (Dokonč.)

(—d—) **Ze Sušic.** (Akademie.) Ve velkém sále uspořádána tu byla dne 16. září roztomilá hudební zábava, kteráž z větší části skladby československých skladatelů obsahovalo. Mimo výborně provedené ouvertury k operě „Hedvika“ od K. Kurpinského a sedmá od H. Vojáčka, kteréž řízením p. Simandla velké pochvaly u obecenstva si získaly, slyšeli jsme p. Jiřího Meyera, žáka konservatoria, jenž fantasii od Rummla a pak variace pro klarinet s citem a velkou obratností přednášel; dále vystoupil pan Simandl, též žák konservatoria, kterýž se neuhonným přednesem koncertu a variací od prof. Jos. Hraběte vyznačil a zvláště krásným flazeolettem na kontrabass obecenstvo k podivení unesl. Konečně dostalo se nám dvou duett, totiž pro soprán a bass, jež paní Kratochvilová a pan doktor Hatlák s takou plynoucí a správností provedli, že ho na všestranné přání opakovali a duetto pro soprán a kontrabass, kteréž paní Kratochvilová a p. Simandl k úplné platnosti přivedli. Chvalné zmínky zasluhují ředitel kůru p. Neumann a učitel p. Kratochvil, kteřížto radou a skutkem k této akademii přispěli.

(—r—) **Z Frankfurtu.** Nyní zde leží 74. pluk pěchoty hraběte Nobiliho, jehožto kapella řízením horlivého a činného kapelníka p. Ed. Horného zde velké obliby dochází. Kapella sestává ze samých Čechů (65) a jednoho Čecho-němce. Plukovník pan Ant. Krebs ze Sturmwallu miluje Čechy a zvláště české národní písně, které mu kapella často hrátí musí. Pan Horný je mladý ale energický muž, jenž zdejšímu obecenstvu dokázal, jak Čechové v hudbě prospívati umí. Co do opery, je krajanka naše, Mína Medalova, perlou celé opery a líbí se tu velice; zvláště však vynikla v operě „Úpír“ od Marschnera, v nížto co „Emmy“ skvělých výsledků dosáhlo.

**Lipsko.** Dne 23. září byl zde první a dne 7. t. m. druhý koncert abonentní „Gewand chouse.“ V druhém přednese výtečný ruský cellista p. Davidov koncert A-dur od Jir. Gollermanna a svou fantasii na ruské písně.

**Nizza.** Výtečná houslistka Virginie Ferniova opustivši uměleckou dráhu svou, provdala se za zdejšího kupce.

**Z Paříže.** Sdělím Vám neslýchanou novinu. Meyerbeer se totiž na tom rozhodl, že svou operu „Afrikánku,“ o kteréž již v novinách mnoho let straší, konečně provede. Černé toto dítko musy Meyerbeerovy je pře-

kitěno a bude se pod jménem „Vasco de Gama“ v „Académie Impériale de Musique“ v příštím roce provozovati. Znameníť zpěvák Wagnerových oper Niemann vystoupí v partii „Vasco de Gama.“ — Zkoušky k „Tannhäuseru“ před nedávnem se započaly. Wagner vydal čtyry své operní texty k operám „Tannhäuser — Tristanu — Lohengrinu a Holanďanu“ ve francouzském překladu. Jim předchází předmluva, v nížto Wagner své krásovědecké náhledy vyvinuje a se proti svým odpůrcům brániti snaží. — Berliozova opera „Trojanští“ bude se tuto zimu provozovati. Zik. Thalberg, slavný pianista, přijel sem tyto dni.

(V—k.) **Z Petrohradu.** (Dop. pův.) Rodina Ráčkova přijela sem z Volhy, by sobě od koncertů odpočinula, načež opět do Sibíře ku koncertům odjede. — Co nevidět, vyjde v ruských illustrovaných novinách krátký životopis a podobizna Václ. Červeného, továrníka hudebních nástrojů v Králové Hradci. — Očekáváme sem na zimu L. Lukeše, jenž zde v několika ruských operách vystoupiti má.

**Videň.** Obchodník v musikaliích p. Lewy chová ve své sbírce klavír Haydnův, jež slavný mistr z Angličan darem obdržel. Ve škole „Josefinum“ vyučuje pianu Čech p. Kavka, jenž co zdatný skladatel chvalně znám jest.

**Výmar.** Zpráva o zasnoubení F. Liszta s kněžnou Wittgensteinovou byla přenáhlena. Dotčená kněžna prodlévá ještě v Římě, by od papeže dispensi dosáhla.

### Dur a moll.

**Gluck.** Gluck byl jednou tázán, proč v operě „Ifigenia v Aulidě“ slova „Le calme rentre dans mon coeur (Poklid vniká v srdce mé), jež Orest pronáší, tak nepokojuou figurací houslí a bassů jsou doprovázena, anoťs těmi slovy se to přec nerovnává. „Což pak nepozorujete,“ odvětil slavný mistr, „že Orest lze a poklidu míti nemůže, jelikož svou matku zavraždil.“ (J. Šeb. Bach.) Šeb. Bach vstoupil jednou do jisté velké společnosti, kde právě jistý dilettant u klavíru seděl fantasoval. Jakmile tento slavného mistra spatřil, skočil se sesle a ukončil hru dissonujícím akkordem. Slyše to Bach byl tímto hudebním nezpůsobem tak uražen, že nevěšimuv si domácího pána vstříci mu přicházejícího ku klavíru přikvapiv dissonující akkord rozvedl a správně uzavřel. Nápotom přikročil k domácímu pánu, a svou poklonu mu učinil.

### Listárna.

Panu J. v Pard. a p. M. v Mn. H. Vaše dopisy vyjdou příště. Panu X do Berouna. Píseň p. Crhy hodí se lépe pro jeden hlas. Panu D. zde. Dedikací nemohu přijmout; práce je slabá a nemohu ji uveřejnit. Panu J. Kr. ve Vídni. Zašlete nám buď nějaký dopis neb přislíbené články. Panu V. na zámku B... nad Rýnem. Komponujte dál; tak se jen práce Vaše vytríbí. Panu L. Ouverтуру na 4 ruce pro piano od Aberta možná v kanceláři pro opisování v Praze dostati. Panu K. St. v Čk. Obdržel jsem psaní; srdečný pozdrav!